

M.T. N:o 227/250 1949

Luop. 7/12-49

Muinaistieteellinen Toimikunta
Historiallinen osasto.

Kertomus Ristiinassa Brahenlinnan raunioilla kesällä 1949 suoritetuista korjaus- ja entisöimistöistä.

Heinäkuun 29 p:nä 1949 matkustivat kivityömies Kalle Hokkanen ja allekirjoittanut työnjohtaja klo 20,45 Helsingistä lähtevällä junalla Mikkeliin, josta matka jatkui linja-autolla Ristiinaan jonne saavuimme 30/7-49 klo 7,15.

Perille saavuttuamme jouduimme etsimään asuntoa itsellemme työn ajaksi, minkä lopulta monien vaikeuksien jälkeen saimme pappilan luhtiin. 30/7-49 saimme myös jo ajettua raunioille hiekkaa ja varatuksi sementtiä ja hienokalkkia y.m. työaineita niin, että niiden ajon piti alkaa heti maanantaina 1/8-49. Kävin myöskin 1/8-49 Löydön sahalla valitsemassa ja ostamassa tarvittavat telineaineet y.m. puutavarat. Kuorma-autolla, jolla suoritin matkan Löydön sahalle tuotiin myös puutavarat raunioille.

Maanantaina 1/8-49, jolloin varsinaiset korjaustyöt voitiin aloittaa, sain kivityömies K. Hokkasen lisäksi paikallisia työmiehiä 6 miestä, joista ainoastaan yksi oli ammatiltaan kivityömies. Korjaustyöt aloitettiin ensimmäiseksi läntisen eli takamuurin ulkosivustoissa ja saman muuriosan sisäsivuissa, jolloin sortunutta muuria tehtiin uudelleen ~~muraate~~ laastin kanssa muuraten noin 85 m². Laastin kanssa kiilaten vahvistettiin saman muuriosan jälelle jääneet sivut melkein kokonaan. Muuriosan päällystät peitettiin turpeilla ja maalla.

Hautausmaan puolella eli pohjoisessa päätyseinässä ulkosivulla laastin kahssa muuraten uusittiin noin 15 m². muuria. Tämän muuriosan sisäsivustat vahvistettiin laastin kanssa kiilaten. Muurinpäällystät peitettiin turpeilla ja maalla.

Sortuneita ja sortumaisillaan olevia muurinosia tien puo-

leisen eli itäisen sivumuurin ulko- ja sisäsivustoissa muraattiin laastin kanssa uudelleen noin 77 m². Saman muuriosan tarpeellisiksi katsotut kohdat vahvistettiin laastin kanssa kiilaten. Muurin päällystä peitettiin turpeilla ja maalla.

Kirkon puoleosessa eli eteläisessä päätyseinässä uusittiin muurin ulko- ja sisäsivustoissa laastin kanssa muuraten noin 43 m². Tämän muuriosan ja sivuseinien kulmauksissa olevien aukkojen pielet ja sivut muraattiin osittain uudelleen ja koroitettiin. Muurien päällystät peitettiin turpeilla ja maalla. Raunioille kiipeämisen helpoittamiseksi asetettiin taka- ja eturinteeseen aukkoihin johtaville poluille askelkiviä.

Pihassa oleva sadeveden keräyskaivo korjattiin koroittamalla sen kiviarkkuja niin, että kaivon syvyys on nyt noin 100 cm. Ø 130 cm. halkasija.

Läntisen sivustan pohjoisessa päässä muurien ulkopuolella on ollut jonkinlainen kaivo tai säilytyskuoppa, minkä sivut ovat olleet kivettyjä. Kaivo perattiin roskasta ja pensaista sekä entisöitiin t:ri Nils Cleven ohjeiden mukaisesti noin Ø 2 m. suuruiseksi ja 160 cm. syvyiseksi kiviarkkuseksi kaivoksi. K. Hokkasen, jonka pitäisi olla ammattimies kaivojen katsomisessa, pajunoksa kyllä näytti, että kaivon paikalla olisi vesisuoni.

Elokuun 22 - 23 p:nä 1949 oli t:ri Nils Cleve tarkastamassa töiden suoritusta, jolloin mm. sovittiin tienpuoleisen muurin ulkosivun sivulinjasta, ja jolloin se piirustuksesta poiketen todettiin aikaisemminkin olleen suora, jollaiseksi se nytkin päätettiin tehdä. Samoin sovittiin eräiden muuriosien korotuksista y.m. T:ri Nils Cleve ei pitänyt tarpeellisena jällellä olevan holvöosan entisöintiä, vaan määräsi sen jätettäväksi nykyiselleen. Samalla sovittiin yleensä jällellä olevista korjaus- ja entisöimistöistä.

Sortuneita ja sortumaisillaan olevia muureja muraattiin uudelleen laastin kanssa, muurinpinnasta mitaten noin 220 m². Sortumien syvyys oli muurinpinnasta mitaten n. 75 - 150 cm.. Muurien

ulko- ja sisäpuoliset sivut tarpeellisiksi katsotuissa kohdissa vahvistettiin laastin kanssa kiilaten. Työ yleensä koitettiin tehdä niin, ettei laastia olisi jäänyt näkyviin. Kaikkien muurien päällystöt noin 250 - 300 m². peitettiin turpeilla ja maalla siten, että peitemaa muodosti muurin päälle jonkinlaisen harjan jotta vesi pahoin valuisi muurien sisään.

Linnan ympärysmuurien rajoittamalla alueella olleen rakennuksen kivijalka merkittiin uudelleen asettamalla paikoilleen siitä pois vieritetyt kivet sekä työmalla siihen lisäkiviä.

Raunioilta ja ympäristöstä raivattiin pois pensas-y.m. juurikasvullisuus sekä tehtiin jälkisiistimistyöt.

Kahden Helsingistä työssä olleen ammattimiehen lisäksi oli paikkakunnalta työssä koko ajan 6 miestä.

Kivityömies F. Leinonen matkusti Helsinkiin 27/8-49, jolloin allekirjoittanut myös kävi Helsingissä. Työt raunioilla päättyivät keskiviikkona 7/9-49 ja kivityömies H. Hokkanen ja allekirjoittanut matkustivat Helsinkiin 8/9-49.

Sementti, jota kului 103 säkkiä, ja hienokalkki jota käytettiin 140 paperisäkkiä, y.m. tavarat saatiin paikallisesta Etelä-Savon-Osuuskaupasta. Hiekka, jota käytettiin noin 60 m³, oli osittain ajettava n. 22 km. etäisyydeltä.

Määrärahalla ostettu seinävintturi y.m. työvälineet ovat Kansallismuseolla ja jällelle jääneet puutavarat myytiin paikalla.

Työhön ja aineisiin y.m. käytettiin varoja seuraavasti:

Työhön		178,410:--
Aineisiin	noin	71,777:--
Työvälineiden ostot ja vuokrat	"	19,881:--
Rahteihin	"	1,120:--
Matka- ja päivärahoja		24.628:--
Korvauksia vuosilomista	2,800:--	
Lapsi- ja kansaneläkemaksut	7,670:--	10,470:--

	Yht.	mk. 306.286:--
Myydystä puutavarasta palautettiin		2,000:--
	Yhteensä	mk. 304,286:--

Oheisena 15 kpl raunioilta y.m. eri työvaiheissa otettuja kuvia joissa lähemmät selostukset mistä ja missä vaiheessa ne on otettu.

Helsingissä marraskuulla 1949.

O. G. Kivistä